

”Demokratifest” i Indonesien

Begreppet ”demokratifest” syftar på det allmänna valet till parlamentet som hölls av general Suhartos regim efter att den hade övertagit statsmakten genom den mycket blodiga militärkuppen hösten 1965. Syftet med att använda begreppet är naturligtvis inget annat än att understryka att hans regim var demokratisk. Dagarna efter statskuppen deklarerade Suharto att *Order Baru* (en ny ordning) ska tillämpas i landet, det vill säga en öppnare utrikespolitik och mycket kyligare förbindelser med länder allierade till Sovjetunionen och Kina, alltså de socialistiska staterna. Enligt den nya ordningen tvingades samtliga existerande politiska partier att gå samman. Resultatet blev att funktionella, religiösa och nationalistiska partier bildades.

Golkar

Det funktionella partiet benämndes Golongan Karya (Golkar) och Suharto valdes som ordförande. Egentligen var Golkar ingen ny organisation utan det hade bildats av militären i de nationaliserade holländska företagen i slutet av 1950-talet. Det sägas att meningen med bildandet av Golkar på den tiden var att motverka fackliga organisationer som påstods vara under kommunistiskt inflytande. Den andra grupperingen hette Partai Persatuan Pembangunan (PPP), det vill säga Utvecklings- och enhetspartiet, och bestod av fyra muslimska partier, NU, PSII, PMI och Perti. Den tredje grupperingen var Partai Demokrasi Indonesia (PDI), Indonesiens demokratiska parti. Det bestod av de två före detta kristna partierna det katolska och det protestantiska partiet samt tre andra sekulära partier, nämligen PNI, IPKI och Murba. I det nya partiets grupperingar ingick inte det indonesiska kommunistpartiet, eftersom det redan var förbjudet. Dessutom fängslades eller mördades dagarna efter att militären hade tagit statsmakten väldigt många av partiets medlemmar.

Vid varje demokratifest under Suhartos 32 år vid makten fick Golkar flest röster. Det hände att det i vissa områden till och med fick mer än 100%, men ingen vågade säga någonting om valfusk utan det accepterades av allmänheten.

Politiska partier efter Suhartos fall

Den politiska repressionen och den ekonomiska stagnationen förvärrades av finanskrisen i Asien 1997, då levnadssituationen försämrades för majoriteten av landets befolkning. För att uttrycka sitt missnöje med regimen gick folk ut på gatorna och protesterade i hela landet. Nästan varje dag pågick massdemonstrationer i huvudstaden Jakarta som krävde Suhartos avgång och att de politiska, ekonomiska och sociala förhållandena måste reformeras. Folkets motstånd blev starkare och starkare. Till slut tvingades Suharto avgå och lämna över presidentposten till Jusuf Habibie den 21 maj 1998.

Suhartos avgång öppnade nya möjligheter för demo-

krati och 1999 hölls det första fria valet sedan 1955. Nya fria val hölls 2004 och i år. Till valet år 1999 var antalet registrerade partier 141, men det vara bara 48 som uppfyllde valkommissions krav. I valet 2004 var 182 partier registrerade men vallagen tillät bara 34 att delta. Denna gång valde man både parlamentsledamöter, president och vice president. Tidigare var det det konsultativa rådet (Majelis Perermusyawaratan Rakyat) som bestämde vem som skulle bli president och vice president.

Till årets val var 69 partier registrerade. Bara 38 uppfyllde kraven för att få ställa upp i valen till det centrala och lokala parlamentet, med undantag för provinsen Aceh som tilläts att ha sex lokala partier i parlamentsvalet. De politiska partier som deltog i valen till det nationella parlamentet och provinsernas parlament finner man på <http://agkarim.blogspot.com/2008/07/parpol-dalam-pemilu-2009.html>

De politiska partiernas grundvärderingar skiljer sig inte signifikant. Alla strävar efter välfärd och rättvisa på basis av 1945 års konstitution och statsfilosofin Pancasila som formulerades av landets förste president, Sukarno. I år, liksom 2004, hölls valet i två omgångar, det vill säga valet av representanter till provinsernas parlament samt 560 platser i det centrala parlamentet i Jakarta och valet till president- och vicepresidentposten. Parlamentsvalet ägde rum den 8 april och valet till president- och vicepresidentposten hölls den 8 juli.

Antal röstberättigade

Landet är indelat i 33 provinser. Av dessa ligger numera två, Papua och Västpapua, i Papua på Nya Guinea, som tidigare bara var en provins.

Enligt valkommissionen är totalt 171 miljoner indoneser röstberättigade.

Av dessa finns 3 miljoner i Aceh, 2,6 miljoner i Papua, 2,7 miljoner i Östra Nusa Tenggara (Nusa Tenggara Timur) av vilken Västtimor är en del, men hela 101 miljoner, 59%, i de sex provinser som ön Java är indelad i. Därför koncentreras de flesta partiernas valkampanjer till Java. Dessutom kan man i förväg säga att de flesta parlamentsledamöterna blir javaneser.

Att delta i valet som kandidat är ingen billig affär. I stort sett gäller det att ordna finansieringen själv och därför tar många kandidater emot pengar från bankerna och bekanta eller också säljer de sin egendom för att bekosta sina valkampanjer. Att bli parlamentsledamot ger en lön lika hög som för Sveriges riksdagsledamöter, man får en ny bil samt olika förmåner medan de flesta människor lever på ungefär 1.000 kr per månad.

Att vara parlamentsledamot är nästan en familjeangelägenhet. Bland de kända politikerna deltog också

deras egna familjmedlemmar som kandidater - exempel är Megawati Sukarnoputri som är ordförande i PDIP, hennes man och deras dotter. Megawatis syster och bror kandiderar också i valet. President Susilo Bambang Yudhoyonos son och vice president Jusuf Kallas son kandiderade, likaså den före överbefälhavaren general Wiranto som är ordförande i Hanurapartiet och hans fru. Detta mönster fanns både på central och lokal nivå.

Mentalsjukhus och Golput

På grund av att många ledamöter kandiderade både på central och lokal nivå blev valkampanjerna mycket kostsamma. Eftersom man befarade att de som inte blev valda skulle få psykiska problem eller nervutbrott förberedde sjukhusen sig för att ta emot sådana patienter. Ett fenomen som många politiker oroade sig för var nämligen ”golput” som är en förkortning av *Golongan Putih* (den vita gruppen), alltså de röstberättigade som röstar blankt eller inte deltar i valet av olika orsaker, som att man tycker att valet med samma personer som kandidater är meningslöst. Det förändrar inte något till det bättre, tvärtom. Politiker oroade sig för att om golput skulle bli utbrett kunde det hända att valet inte blir godkänt enligt demokratisk valpraxis och måste göras om. Megawati sade före valet att golput inte är indonesiska medborgare, medan det indonesiska muslimska rådet (Majelis Muslimin Indonesia) utfärdade en fatwa som förbjöd muslimer att vara golput.

Valet och religion

Religion var ett viktigt element i valet. Man måste vara troende för att kandidera och inte minst kvinnor som var kandidater eller gifta med andra kandidater var tvungna att klä sig ordentligt enligt islamiska normer. Det blev stora rubriker i landets media när det framkom att Susilo Bambang Yudhoyonos fru inte är muslim, eftersom hon heter Kristiani, och inte heller hade huvudduk på sig. Det var likadant med vice presidentkandidatens fru. Förmodligen är sådana protester baserade på Koranens verser 3:28 och 5:51, i vilka det sägs att troende inte ska ha judar, kristna samt hedningar som sina ledare.

Resultat i parlamentsvalet

Parti	antal röster	%	platser
Partai Demokrat (Demokratiska partiet)	21.703.137	20,85	150
Partai Golongan Karya (Funktionella partiet)	15.037.757	14,45	107
Partai Demokrasi Indonesia Perjuangan (Stridande Indonesiens demokratiska parti)	14.600.091	14,03	95

Partai Keadilan Sejahtera (Rättvis- och välfärdspartiet)	8.206.955	7,88	57
Partai Amanat Nasional (Nationella mandatpartiet)	6.254.580	6,01	43
Partai Persatuan Pembangunan (Förenade utvecklingspartiet)	5.533.214	5,32	37
Partai Kebangkitan Bangsa (Nationella uppståndelsepartiet)	5.146.122	4,94	27
Partai Gerakan Indonesia Raya (Den allmänna Indonesien rörelsens parti)	4.646.406	4,46	26
Partai Hati Nurani Rakyat (Folkets hjärta-partiet)	3.922.870	3,77	18
Röster till valda parlamentariker	83.051.122		
Röster till partier som inte fick några platser	<u>21.048.663</u>		
Totalt valdeltagande	104.099.785		

Från antalet röstberättigade och tabellen kan man konstatera att valdeltagande var 62,20%.

Utgången i parlamentsvalet blev grunden för de stora partierna att gå vidare med sina kandidater till presidentvalet. Som kandidater från Demokratiska partiet deltog Susilo Bambang Yudhoyono och Budiono. Budiono är ett helt nytt ansikte i Indonesiens politik för allmänheten, men det sägs att han har arbetat en viss tid för presidenten. Dessutom arbetade han som VD på den indonesiska centralbanken ”Bank Indonesia”. Det andra teamet var Golkar och Hanura, det vill säga vice presidenten Jusuf Kalla och general Wiranto. Wiranto är anklagad för brott mot de mänskliga rättigheterna men har inte ställts inför rätta. Det tredje teamet var Megawati Sukarnoputri från PDIP och Prabowo Subianto från GERINDA (Det Allmänna Indonesiens rörelse Partiet). General Prabowo var chef för arméenheten Kopassus och var gift med en av Suhartos döttrar. Prabowo är också anklagad för brott mot de mänskliga rättigheterna i form av arresteringar och försvinnanden av studentaktivister. Han har inte ställts inför rätta för sina brutala handlingar.

Utgången i presidentvalet den 8 juli var enligt veckotidningen *Gatra* den 23 juli att Suliso Bambang Yudhoyono och Budianto fick 73.874.562 röster (60,80%) och Megawati – Prabowo 32.548.105 röster (26,79%) medan Jusuf Kalla-Wiranto fick 15.081.814 röster (12,4%). Det totala valdeltagandet i den här omgången var 121.504.481. Resultatet innebär att Susilo Bambang Yuhoyono och Budianto innehar de två högsta posterna i landet under åren 2009 –2014.

Hendrik Amahorseja

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.

Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.